

TALOUSARVIOALOITE 275/2011 vp

Määrärahan osoittaminen karjalan kielen elvyttämiseen

Eduskunnalle

Karjalan kieli on suomen ja saamen ohella alkuperäinen kansalliskielemme, jota on maassamme puhuttu yli 1 200 vuotta. Viime sotien seurauksena Raja-Karjalassa asunut karjalankielinen vähemmistö hajaantui ympäri Suomea. Samalla alkoi nopeassa tahdissa edennyt assimiloituminen eli karjalankielisten puhujien siirtyminen enemmistökielen käyttäjiksi. Tällä hetkellä karjalan kieli on Unescon mukaan Suomessa erittäin uhanalainen.

Vuonna 1995 perustettu Karjalan Kielen Seura (KKS) on monin tavoin kehittänyt ratkaisuja kielen aseman parantamiseksi ja kielen käyttäjien sekä käyttömahdollisuuksien lisäämiseksi. KKS:lla on monitahoinen, nykyaikainen julkaisuohjelma, joka muun muassa sisältää opetus- ja kaunokirjallisuutta sekä äänikirjoja. Seuran toimien tuloksena Itä-Suomen yliopistossa on karjalan kielen ja kulttuurin professuuri. KKS sai valtiovallan tunnustamaan karjalankieliset viralliseksi vähemmistöksi Suomessa; karjalan kieli sai ei-alueellisen vähemmistökielen aseman joulukuussa 2009. Samaan aikaan julkaistiin myös Kalevala ensimmäistä kertaa karjalaksi.

Julkaisutoiminnan lisäksi KKS on keskittynyt lasten kielitaidon lisäämiseen kielipesätoiminnan avulla. Sillä tarkoitetaan karjalankielistä päivähoitotoimintaa, jossa lastenhoitaja käyttää ainoastaan tätä vähemmistökieltä. Kielipesätoiminnan avulla monia uhanalaisia kieliä on saatu elpymään. Se on varteenotettavin revitalisaatiomenetelmä silloin, kun kieli ei enää välity sukupolvelta toiselle luonnollisella tavalla.

Kielen elvyttämisessä ollaan nyt siirtymässä seuraavaan vaiheeseen. Kielen opetus aloitetaan peruskoulussa. Jo kaksi pohjoiskarjalaista kuntaa on valmis aloittamaan opetuksen kahden vuoden sisällä. Useat muut kunnat ovat valmiita tekemään samoin. Aluksi on kyse kotikielen ja äidinkielen opetuksesta, mutta melko pian aletaan vähitellen opettaa myös muita aineita karjalaksi. KKS:n tarkoituksena on myös perustaa karjalankielisiä luokkia ja kouluja. Suunnitelmissa on myös itärajan yli toimiva koulu länsirajalla toimivan Tornio-Haaparannan koulun tapaan. Kielipesien ja koulujen opetukseen liittyvät koti- ja verkko-opetus, jotka ovat kielivähemmistölle erityisen tärkeitä opetusmuotoja.

KKS:n tarkoituksena on tuottaa seuraavien aineiden oppikirjoja (pakettiin kuuluvat oppikirja, opettajankirja, kirjojen verkkoversiot ja verkkotehtävät): äidinkieli, ympäristötieto, luonnon-tieto, ortodoksinen uskonto, historia ja matematiikka. Päätökset valittavista aineista ja julkaisujärjestyksestä tehdään heti hankkeen alussa.

KKS:n on pakko aloittaa itse oppikirjojen tuotanto, koska opetusministeriön edustajat ovat todenneet, että ministeriön budjetti ei salli nykyisessä tilanteessa satsausta karjalankieliseen oppikirjatuotantoon.

KKS:n toiminta rahoitetaan yli 90-prosenttisesti lahjoitusvaroin, budjetin ollessa n. 150 000 euroa. On selvää, että seura ei selviä oppikirjahankkeesta ilman julkisen vallan tukea. Karjalan-kielinen vähemmistö on tasapuolisuuden nimes-sä oikeutettu saamaan tukea oppikirjojen tuotta-

miseen siinä missä muutkin kansalliset ja maa-
hanmuuttajavähemmistöt.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että eduskunta ottaa valtion vuoden
2012 talousarvioon momentille 29.80.50
lisäyksenä 300 000 euroa ja lisää mo-*

*mentin perusteluihin maininnan, että
määräraha osoitetaan Karjalan Kielen
Seuralle karjalan kielen elvytystyöhön,
karjalan kielen opetukseen, oppikirjo-
jen tuotantoon ja karjalankielisiin kieli-
pesiin sekä karjalan kielen ja kulttuurin
osaamiskeskuksen toimintaan.*

Helsingissä 17 päivänä lokakuuta 2011

Pentti Oinonen /ps
Olli Immonen /ps
Laila Koskela /ps
Osmo Kokko /ps
Maria Lohela /ps
Kauko Tuupainen /ps
Kaj Turunen /ps
Vesa-Matti Saarakkala /ps
Johanna Jurva /ps
Martti Mölsä /ps

Reijo Hongisto /ps
Lea Mäkipää /ps
Ritva Elomaa /ps
Jari Lindström /ps
Ville Vähämäki /ps
Hanna Mäntylä /ps
Jussi Niinistö /ps
Pirkko Mattila /ps
Juho Eerola /ps
Anne Louhelainen /ps